

latens zijn be-
van het gezag
vinden zijn in
deze revolutie.

BAAS Kzn.

In Zwitserland.

droeg aan de
nder meer ook
zoeken en te
s van het gere-
itenland, voor
met bepaalde
Acta, art. 50,
derdag 27 No-
langewezen om
te behartigen.
ste maal saam
uit hun midden
vergadering, dat
oogte te stellen
is titel van een
zoo God wil,
ad medegedeeld
acantie door te
leeringen in het
actie was kon
één onder de
ook in Zwitser-
et Zwitsers die
Worden niet in
uitenland" aan
trevolutionaire
f Grob, Sude-
cles Schüle,
of dr H. Bouw-
andermaal iets
waarvan Zürich
ingstelling heeft
jd vertoefd had
m te Hasliberg
Burckhardt
er en schrijver
en Zwitserland,
ob van Zürich
en, daar ik dit
ardt kende hem
ijk aan toe; die
doch ik merkte
mpathiek stond
edde het, dat ik
naar pfr Grob,
eid diens adres-
fr Grob, ook als
Anstalt für Epi-
heid is. Zoo in-
zen hausfather.
voor de hand
e chez nous,
de directeur Grob
richer beweging
lacht: goed zoo
kend en kennen
n zelf al van de
s voor hem zeer
op „die Aus-
Verbandes für
m 15-19 Juni
nog terug denk
sliberghaus gas-
Dezen had ik
d gansch vreemd
dsdienstige aan-
erde ik bij hen
s. Ja, dien naam
n een degelijke
ne niet inlichten
ons heerlijk va-
maakt met een
et ons in aan-
m had, dat wij
m het bijzonder
en nauwe geest-
aet wien zij veel
h woonde. Dank
et een gewonen
eel belang stelde
informeerde ik
en zij heel goed
k al spoedig, dat
Grob kon zijn
tot de Lands-
dische gemeente,
t Chrisjona,
behoorde; deze
ter, hoewel diens
end was. Ik had
niet, doch had
wel deze, welke
kt, dat vele van

onze mede-gasten christenen waren, die echter de een na den ander, onverschillig of ze uit Zweden dan wel uit Zwitserland, uit Duitschland dan wel uit Nederland kwamen, of niet meer tot de landskerk behoorden, of ook geteld moesten worden onder de malcontenten die elders kerken. De andere ervaring was even treffend en wel, dat men in Zwitserland tegenover de jonggereformeerde beweging staat zooals wij dat ook in ons land vooral in vroegere jaren bij den aanvang en het groeien onzer beweging hadden ondervonden. Daarbij kwam een derde niet minder leerrijke onder- vinding. Al heel spoedig knoopte ik eenige vriend- schap aan met een schoenmaker, een interessante man, een echte dorpeling. Die man moest mij van het een en ander op de hoogte helpen! Hij woont te Reuti, in de onmiddellijke nabijheid van twee hotels waarin zeer veel Nederlanders logeerden; het eene hotel schafte wekelijks voor een kort op- onthoud op de doorreis aan talrijke groepen van leden der Nederlandsche reisvereniging (niet de christelijke) logies. Mijn schoenmaker, von Weis- zenfluh, door mij steeds als graaf of als heer van Weissenfluh, een dorpje in de buurt, aange- sproken, had nog al eens werk van deze doortrek- kenden en zoo raakten wij reeds bij een eerste be- zoek aan de praat.

Hij ontving van mij de gelezen „Standards" met de aanbeveling, daarin de gerepareerde schoenen van en aan mogelijke Nederlanders terug te bezor- gen. Deze aangename man was geen Christen in den engeren zin van het woord. Hij verheelde dit ook niet. Hijnen hadden ze achter de elleboog, zoo beduidde hij mij met een bekende handbeweging. Ik vertelde hem, dat ik er ook een van dat soort was en nog wel een fijne dominee. Dat was de aan- leiding dat hij mij mededeelde zijn huis voor August- verhuurd te hebben, ook aan een predikant, en wel aan een der Zürichsche predikanten. Er waren wel een stuk of drie vier van de Züricher predi- kanten, die zomerwoningen hadden gehuurd in Reuti. Kom, daar was ik blij mee! Van één hummer zou ik het adres van pfr R. Grob wel kunnen krijgen. Bij dezen gullen man informeerde ik nu naar het een en ander op kerkelijk gebied. In de nabijheid van ons logies was des Zondags- morgens in het schoolgebouw eene prediking ge- weest, wij waren onder de hoorders; het vertrek was stampvol. Hoe jammer dat de prediking niet beantwoordde aan wat mocht worden verwacht van 'n bedienaar des Woords. De predikant was een van de beide pfarren van Meiringen. Mijn schoenmaker moest mij des Maandagsmorgens inlichten. Immers dr Rudolf Burckhardt hield des morgens huisgods- diensttoefening; in één woord uithoemend. Naast het „stamhuis" had hij kort geleden een tweede huis laten bouwen: het Turmhaus, daarin was de groote eetzaal. In het Turmhaus, waarvan de toren den bouwtrant droeg van den alleenstaanden toren naast het kerkgebouw van de landskerk in Mei- ringen, hing een klok. Die werd des Zaterdag- avonds geluid als er des Zondagsmorgens gods- diensttoefening was in het Turmhaus, waarbij dr Burckhardt in toga den dienst leidde. Dit was alleen het geval wanneer er in het schoolhuis geen gods- diensttoefening werd gehouden. Uit het feit dat officieel aan alle postkantoren en haltes van de rijkspostbussen de kerkdienst in de landskerk en in het schoolgebouw staat aangekondigd en ook hieruit, dat deze in het staatschoolhuis ge- houden wordt, kan men afleiden hoe nauw de band in het kanton Bern is tusschen den staat en de kerk.

Des Maandags derhalve ging ik naar mijn vriend, eerstens om te vragen of en waar hij des Zondags gekerki had. Zijn antwoord was teleurstellend en den waren toestand tekenend, echter wederom: als op zeer vele dorpen in ons eigen vaderland! Hij was den eenen Zondag op de Alp geweest, naar zijn vee kijken en den anderen, den ganschen Zondag, uitgezonderd onder de maaltijden, op bed. En toch leefde ook hij op eenigen afstand met de kerk mee; en toch was ook hij een aanhanger en verdediger van de landskerk en moest niets van de fijnen hebben. Dat bleek mij toen ik informeerde naar twee vergaderplaatsen. Eén toch passeerden wij als we gingen in de richting van Brüning; de andere als wij naar Meiringen afdaalden. Die aan den weg naar Brüning in een familiehotel, dat een bescheiden en netten indruk maakte, diende den Darbisten en de andere was in een zeer bescheiden pension Daheim geheeten. Bij informatie vernam ik, dat in Daheim in de week en des Zondags samenkomsten werden gehouden in den trant van het evangelisatiewerk in ons land daar gedaan waar in de Hervormde Kerk predikanten zijn van eene richting door een deel der leden van genoemde kerkgemeenschap niet begeerd. Wij woonden zulk een samenkomst bij met geringe voldoening. Mijn schoenmaker moest niets hebben van die gods- diensttoefeningen van dr Burckhardt in het Turm- haus en al evenmin van die samenkomsten in Daheim, waarnaast zijn woning was. De dominees van Meiringen waren goede predikanten en wat moest dat fijn gedoe nu! Ik vernam verder, alweer net als bij ons, dat er vroeger maar één predi- kant in Meiringen was; — de menschen van Hasliberg ressorteeren kerkelijk onder Meiringen. De afstand is heen, dat is dalend, ruim één uur; weerom, dat is klimmend langs een steil pad, door

een onzer gasten genoemd „der Todtesweg", twee uur; — dat er sinds men hier op den Hasliberg die samenkomsten van verschillend karakter hield, een tweeden predikant aan Meiringen was gegeven door de landskerk. Sterk trof mij hoe we in dit bergdorp toestanden op kerkelijk gebied vinden, die zoozeer overeenkomen met hetgeen men hier en elders in ons land ontmoet. Alleen gereformeer- den en vrije gereformeerde kerken treft men er niet aan, doch ik voeg er aan toe nog niet, want hetgeen in vervolgartikelen door mij zal worden medegedeeld wijst op eene ontwakning van gere- formeerd leven in het land van Bullinger, Calvin's vriend, in het land van de eerste en tweede Helve- tische Confessie, in het land van de Formula Con- sensus, het laatste gereformeerde belijdenisschrift in dit schoone land der Zwitsersche reformatoren.

Nu ik wist dat mijn vriend zijn woning had ver- huurd aan een predikant van Zürich, ging ik op een Zaterdagavond bij dezen collega op een kort bezoek, vroeg en verkreeg van hem het adres van pfr R. Grob zonder commentaar.

Bij het afscheidnemen van den schoenmaker heb ik hem beloofd aan onze menschen mede te deelen, hoe goedkoop en hoe gaarne hij zijn woning wil verhuren aan eene Nederlandsche familie voor de zomermaanden. Ik kwijt mij hierbij van mijn belofte met eene hartelijke aanbeveling van zijn huis. Het biedt in zijn malsche Zwitsersche weide met boomen en in „lauben" 'n buitengewoon uit- zicht, in ozonrijke berglucht, in één van de mooiste dorpen, in onmiddellijke nabijheid van het centrum van verkeer, in het Berner Oberland een haast niet te overschatten „Erholungsort". Wie weet of zulk eene Nederlandsche familie dezen man en zijn gezin niet ten zegen zoude kunnen wezen. De ronde, franke ferme kerel luisterde niet zonder beweging van zijn gemoed als ik hem ernstig vermaande toch eerst Gods koninkrijk te zoeken en hij zoude er- varen, dat de Heere hem verder zoude schenken wat hij en de zijnen behoeven.

Met pfr Grob's adres in mijn zak ging ik blij naar ons heerlijk logies en den volgenden dag schreef ik een brief aan den directeur van de Inrichting voor vallende ziekten te Zürich, waarin ik hem vroeg om een onderhoud, na mij aan hem bekend gemaakt te hebben. Uit zijn prompt ingekomen ant- woord bleek, dat hij mij kende; ten bewijze strekke dat hij op het station Zürich als herkenningsteeken in zijn rechterhand omhoog zou houden: „De Re- formatie"! Zoo ontmoette ik hem, die de leider kan worden genoemd van de jonggereformeerde beweging in Zwitserland.

Een volgende maal ging ik bij welzijn aan met mij over den titel dezer artikelenreeks nader te verklaren.

G. KEIZER.

Kwestie-Ubbink.

We vervolgen ons overzicht.

„De Bazuin" (Prof. Bouwman) schrijft:

Nu leefde echter bij Dr Ubbink hier een groote misvatting, wanneer hij de gedachte van Prof. Rid- derbos, die nog al bezwaar had tegen het aanvaarden van de nieuwe proeve door de commissie der Synode aangeboden, omdat hij overtuigd was, dat de proeve meer een theologisch stuk dan een belijdenis was, dat het gevaar niet denkbeeldig was, dat door zulk een belijdenis als werd voorgesteld de conscientien gebonden werden, en dat in voorkomende moeilij- heden, zooals op de Synode van Assen, de „proeve" niets meer gaf dan de bestaande artikelen onzer Be- lidenis over de Schrift, en dat wij niet moeten ver- geten, dat ten slotte de Heilige Schrift beslissing geeft in zaken van geloof en belijden, eenzijdig weergeeft, en wanneer Dr Ubbink hieruit de conclusie trekt, dat Prof. Ridderbos van oordeel is, dat wij eigenlijk geen belijdenis behoeven, en dat wij als middel om dwa- lingen af te snijden in Gods Woord een deugdelijker en doelmatiger middel bezitten.

Even later:

Het is geheel onjuist wanneer Dr U. zegt, dat de Belijdenis van 1561 bedoelt een scheiding te maken tusschen het Woord Gods in de Heilige Schrift en de Heilige Schrift zelf. Hij zegt op bl. 69: „Als zij spreken van de Schriften, dan denken zij aan niets anders dan aan Gods Woord zelf, dan spreken zij als in één adem van de waarheid Gods, van het Evangelie, dat God zelf eerstelijk in het paradijs heeft geopenbaard, waaruit wij alle kennis hebben".

Dit standpunt door Dr Ubbink ingenomen, is niet in overeenstemming met de leer der Reformatoren, en is beslist in strijd met onze Belijdenis. Immers art. 3 leert zoo duidelijk, dat de Bijbel geïnspireerd is.

Ook dit:

Het is diep te betreuren, dat Dr Ubbink in zijn groot boek zoo weinig zakelijk redeneert. Hij moet tenslotte zijn eerste uitspraak, dat de gedachte van de Godde- lijke ingeving van de Heilige Schriften niet aan de Reformatoren bekend was, feitelijk weer terugnemen.

Hier volgt dan een verwijzing naar bl. 207, waarop verleden week ook ons blad (noot 9, begin, no. 1) reeds gewezen heeft.

Hoe verklaart Dr Ubbink het opkomen der inspiratie- leer:

Dat deze inspiratieleer reeds vroeg in de kerk is opgekomen schrijft Dr Ubbink toe aan heidensche invloeden, en aan een onjuiste vertaling door de Vul- gata van het woord theopneustos (alle Schrift is van God ingegeven, waar de Apostel het woord theopneus- tos gebruikt, en de Vulgata dit woord weergeeft met divinitus inspirata, d.w.z. door God geïnspireerd).

Vrijmoedig verklaart Dr Ubbink, dat de Schrift een gewoon menschelek geschrift is, en niet onfeilbaar.

Prof. Bouwman concludeert:

Al deze uitdrukkingen door Dr Ubbink gebruikt, herinneren aan de mannen van de Ethische richting. Dr Ubbink geeft geen enkele nieuwe gedachte, maar neemt leuzen over van mannen, die de Gereformeerde leer hebben bestreden.

Zij het zonder naamvermelding, toch spreekt blijkbaar ook Ds A. de Bondt in „Leidsche Kerkbode" zich uit:

Oude ideeën, al lang als dwalingen verworpen, wor- den opnieuw gepropageerd! Worden nu aangeduid als Gereformerd.

Voorgedragen als een nieuwe belijdenis!

Het is te betreuren, dat juist in onzen tijd de voort- gaande reformatie wordt tegengestaan door menschen, die oude en verouderde dwa- lingen als nieuwe vondsten ons aandienen.

Daarom mag de gehechtheid aan het oude ons niet verleiden tot stil-zitten.

We moeten verder.

In ander verband, en nu rechtstreeks Dr U's werk besprekend, herinnert Ds de Bondt aan de klacht, door Dr U. geslaakt, dat „Prof. Hepp" zich in 't geheel niet zou hebben afgevraagd, wat naar de Schrift de Kerk is. (Zie ons artikel II). Ds de Bondt teekent bij die klacht aan:

We zouden willen zeggen: Maar Dr Ubbink, hoe nu? Wat geeft het ons, wat die Schrift zegt?

Zij zegt het gebrekkig en feilbaar. Wat geven wij om zulk een voorstelling? Past het in de methode van u w denken om te vragen wat de Kerk naar de Schrift is?

Tegelijk is dit weer een voorbeeld van de „innerlijke tegenstrijdigheden". De Schrift is een menschelek-gebrekkige mededeeling van Goddelijke waarheid en aan den anderen kant moeten we telkens naar haar terug, „als de vogelen des hemels naar de plaats, waar zij het levende water gedronken hebben" (bl. 374).

Nog steeds in hetzelfde blad citeert Ds de Bondt vol- gende uitspraken van Dr Ubbink:

„Toch is ook deze hun Schrift zeive niet de echo van Gods stem." (bl. 227). „Het Woord Gods zelf is daarin verborgen, is geheel iets anders." (bl. 228).

„Deze menscheleke Schrift is slechts de donkere aarde, waarin de onverderfelijke goudschat van Gods Woord verborgen is." (bl. 228).

Ds de Bondt zegt dan:

Voor wie hierover meer wil lezen, mogen we ver- wijzen naar de Geref. Dogmatiek van Prof. Bavink² 1 438, 439 en 440.

Hij zal zien, dat dit een oude opvatting is, die waarlijk niet pas in 1929 in Zevenhoven ontstaan is. Daarom kan deze oude opvatting ook met oude argumenten weerlegd worden.

Als wij noodig hebben een onfeilbare kennis van God; een onfeilbare kennis, die ons wijs maakt tot zaligheid, dan komt toch de vraag op: waaruit krijg ik die kennis? Die onfeilbare kennis!

Aan de Schrift heb ik toch weinig. Zij spreekt mij gebrekkig over die kennis.

Volgens Dr Ubbink kunnen we die Schrift ook wel missen. (bl. 200). Maar hoe verkrijgen we dan toch die onfeilbare kennis, die we ook volgens Dr Ubbink noodig hebben?

Wat winnen we nu toch met zijn theorieën?

We verliezen een onfeilbare Schrift. Maar wat krij- gen we daarvoor in de plaats?

Met groote instemming nemen we het woord van Prof. Bavink over „Met de Heilige Schrift valt de gansche openbaring, valt ook de persoon van Christus" (a.w. I 402).

Hij besluit:

Dr Ubbink toornst tegen kerkelijk en menschelek gezag.

Goed. Maar wat heb ik te maken met een woord van Elia of Paulus, indien dat woord door den Hei- ligen Geest hem niet gegeven is?

Ik luister alleen naar Paulus, als hij tot mij spreekt met gezag, door God hem gegeven.

In hetzelfde orgaan schrijft Ds E. H. Broekstra:

Naar mij is meegedeeld, is hem van zeer bevoegde zijde ernstig ontraden tot de uitgave van zijn boek over te gaan, maar dien raad heeft Dr Ubbink dan in den wind geslagen. En blijkbaar heeft hij niet erg gewichtig geacht zijn belofte, door hem meer dan eens afgelegd.

De Buskes schrijft in „Woord en Geest" het eerste eerlijke woord in dat blad over Dr U's boek, en blijkt het eens met wat ik aan het adres van Dr Geelkerken opmerkte:

Daar schijnen H.V.-ers te zijn, die zich bij voorhaat al weer verheugen op een conflict in de oude Gerefor- meerde Kerken. Ik kan in hun vreugde niet deelen. Want de vragen, die dit boek stelt aan de oude Gere- formeerde Kerken, worden evenzeer gesteld aan de kerken van 't H. V. Een knuppel in het hoenderhok noemde Dr Geelkerken dit boek. Indien het waar is, dan zeker ook in het hoenderhok van 't H. V. en het is nog de vraag, waar deze knuppel meer verwarring en moeilijkheden zal brengen.

Even later zegt Ds Buskes: